

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№1
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 612 sahifa,
5-yanvar, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalar tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Talabalarda tolerantlikni shakllantirish zarurati va samaradorligi.....	28
Bafayev Muxiddin Muxammadovich	
Muhandislik grafikasi bo'yicha raqamli kompetensiyalarni shakllantirishda grafik dasturlardan foydalanish metodikasini yaratish	34
Axmatova Asila Akmaljon qizi	
Investigation on the Efficacy of Pedagogical Approaches in Virtual Learning	37
Burkhonova Zafaruz Qobilovna, Makhmudov Shaxboz Muzzafarovich	
The Role of Input And Interaction in Second Language Acquisition.....	40
Dilorom Poyonova	
Muhandislik yo'nalishida kartografiya fanini integratsiyalashgan holda o'qitish	45
Kazakbayeva Muxabbat Turabayevna	
Incorporation of Moocs Into the Digital Educational Framework for the Development of Professional Speech Culture.....	49
Kudrat-Zoda Kamola Alisherovna	
Pedagogical Strategies for Enhancing Students' Creative Thinking Throughout the Learning Process	52
Makhmudova Ugliy Baxtiyarovna	
Kognitiv yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning media savodxonligini rivojlantirish	57
Mirzayeva Mayramxon Zaynobiddinovna	
Transformatsion yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning sun'iy intellekt savodxonligini rivojlantirish.....	61
Mirzayeva Ziyoda Uktamjonovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni tanqidiy fikrlashga o'rgatish	65
Qurbonboyeva Gulnoza Mahmud qizi	
An Online Service that Integrates Up-To-Date Content From Well-Known Mooc Platforms	68
Rakhimberdiyev Rustam Abdunasirovich, Abdurahmonova Osiyo Jahongirovna	
The Fourth Phase of Distance Education: Integrated Technologies and Moocs	71
Rahimberdiyev Rustam Abdunasirovich, TaranenkoTatyana Viktorovna	
Gamifikatsiya orqali iqtidorli o'quvchilarning o'quv motivatsiyasini oshirish	74
Rustamova Manzura Mirkamolovna, Xaytbayeva Malika Qobil qizi	
Boshlang'ich ta'lim fanlarini didaktik o'yinlar orqali tushuntirish	77
Rustamova Manzura Mirkamolovna, Shomaxsudova Diyora Dilshod qizi	
O'smirlar orasida alkogolizm, giyohvandlik va toksikomaniya profilaktikasi	80
Sh. F. Mustafayeva	
Educational Physics Experiments: Methods and Didactic Strategies for Developing Critical Thinking in Students	85
Turayev Alimjan Bahriddinovich	
The Problems of Remote Learning Technology and Global Trends in University Education Development.....	88
Tursunov Begzod Sherzodovich, Shukurova Madina	
A Case Study of Humanities Disciplines Using Massive Open Online Courses as a Resource for Blended Learning.....	91
Tursunov Begzod Sherzodovich, Eshkabilov Kodirali Davlatmuratovich	
Modern Education and Training Practices for Future Dentists	94
Turumova Marjona Bahodirovna	
Kommunikativ yondashuv asosida nutqiy kompetensiyani shakllantirish.....	98
Tuxtayeva Mehriyo Shavkatovna	

Maktabgacha ta'lim jarayonida mutaxassislik fanlarini o'qitishda zamonaviy pedagogik yondashuvlar: amaliy muammolar va ularning innovatsion yechimlari	102
<i>Xabibulayeva Shaxrizoda O'ktam qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarda nutq o'stirish darslari orqali Soft Skills ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy pedagogik psixologik asoslari	106
<i>Xoldarova Mubina Qudratbek qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rivojlantiruvchi muhit va uning turlari	110
<i>Xolmirzayeva O'g'iloy Murotali qizi</i>	
Развитие компетенций студентов-биологов в изучении языков	114
<i>Абдуллаева Нигора Курбановна</i>	
Формирование интереса и повышение эффективности школьного урока физической культуры	118
<i>Мукимов Олим Эргашевич</i>	
Incorporation of Massive Open Online Courses Into the Higher Education Framework	122
<i>Rakhimberdiyev Rustam Abdunasirovich, Nasrullayev Javlonbek Tal'atjonovich</i>	
Совершенствование инновационной методики социально-педагогической деятельности будущих педагогов в полилингвальной среде с использованием искусственного интеллекта	125
<i>Хужаниязова Гузаль Юлдашевна</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativ faoliyatini xalq og'zaki ijodi asosida rivojlantirish	130
<i>Abduraximova Muxabbat Allayevna</i>	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida o'rganiladigan nostandart masalalar	133
<i>Karimova Kunduz Ruzibayevna, Yo'ldosheva Tojigul Ulug'bek qizi</i>	
Video-marketingning iste'molchilar jalb qilinishiga ta'siri: Tiktok va Youtube misolida.....	138
<i>Rustamova Ma'mura Asqar qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning kognitiv jarayonlarini diagnostika qilish	141
<i>Shorustamboyeva Shahnoza Ulug'bekovna</i>	
The use of Visualization Technology as a New Trend in Teaching the English Language	144
<i>Tursunoy Ortiqova</i>	
Didaktik drama asosida kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishda narrativ yondashuvning asosiy tushunchalari tahlili	149
<i>Xolbayeva Dildora Azizovna, Sadiyeva Shaxnoza Xusanovna</i>	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida biokimyo fanini o'qitishda work-based learning metodikasini qo'llash ..	153
<i>Mamadaliyeva Zarina Raxmat qizi</i>	
Bo'lajak shifokorlarni tibbiy amaliyotga tayyorlash metodikasini takomillashtirish.....	156
<i>Murtazayeva Nasiba Komiljonovna</i>	
Autizm spektri buzilishi bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'limni tashkil etish	159
<i>Xusnidinova Saodat</i>	
Muloqot madaniyati asosida liderlik fazilatlarini shakllantirishning samarali usullari	163
<i>Djumayeva Dildora Isroilovna</i>	
Integrating Quizlet, Kahoot, and Padlet Into Vocabulary Instruction: An Experimental Study With Undergraduate Philology Students.....	167
<i>Inoyatova Umida Boxadir qizi</i>	
Advantages and Disadvantages of Teaching Students Via Competent Based Approach in Order to Improve Their Listening and Speaking in Finland	171
<i>Abdukhakimova Kamola Akmalovna, Rahmatova Mohijahon Ahmad qizi</i>	
Kimyo ta'limida iqlim o'zgarishlariga oid ilmiy ma'lumotlar asosida qaror qabul qilish kompetensiyasini rivojlantirish	175
<i>Akbarova Saidaxon Rustamovna</i>	
Tibbiyot oliy ta'limida pediatriya talabalari klinik fikrlashini rivojlantirishda muammoli ta'lim metodlarining roli.....	180
<i>Atadjanova Shaira Xalilovna, Umarkulov Muxtorali Islomkulovich</i>	

Individual ta'lim muhiti asosida bo'lajak maktabgacha ta'lim tarbiyachilarini kasbiy-metodik tayyorlashni takomillashtirish.....	185
<i>Azamatova Dildora Shuxrat qizi</i>	
Boshlang'ich ta'lim-tarbiya tizimida raqamli ta'limni joriy etishning innovatsion yondashuvlari va samaradorlik omili.....	189
<i>Babayeva Dilnoz Xaydarovna</i>	
O'qish savodxonligini oshirishda xalqaro tadqiqotlarning o'rni (PISA va PIRLS)	192
<i>Barakayeva Shahnoza Fazliddin qizi</i>	
Yosh rahbarlarda boshqaruv stressining namoyon bo'lishi va boshqaruv faoliyatiga moslashuv muammolari: ta'lim tizimi sharoitida psixologik holat tahlili.....	195
<i>Djavgarova Dilfuza Shuxrat qizi</i>	
Sun'iy intellekt va katta ma'lumotlardan foydalanish asosida oliy ta'lim muassasalarida boshqaruv samaradorligini oshirish strategiyalari.....	199
<i>Duvlayeva Nozigul Xolmuxammad qizi</i>	
Enhancing English Learners' Pronunciation Through AI-Based Language Applications.....	203
<i>Egamova Munisa Khakim kizi</i>	
Maktab ta'lim tizimining dars jarayonlarida elektron qo'llanmalardan samarali foydalanish.....	208
<i>Kodirov Akbar Shuxratovich</i>	
Improving the Methodology of Teaching Biochemistry in Medical Higher Education Institutions Through Virtual Laboratory Tools	213
<i>Mamadaliyeva Zarina Rakhmat kizi</i>	
O'smirlarda kommunikativ tolerantlik muammosining nazariy-metodologik asoslari.....	218
<i>Mirsidikova Aziza Mirvohidovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining sog'lom turmush tarzini tashkil etishning nazariy asoslari	221
<i>Muxtorova Xusnidaxon Abdug'oprovna</i>	
Improving the Theoretical and Methodological Foundations for Integrating Generative Artificial Intelligence Technologies Into English Language Teaching in Higher Education.....	226
<i>Nigmatova Nozimakhon Ulugbek kizi</i>	
Maktabgacha ta'lim va oila hamkorligi: zamonaviy yondashuvlar va ilmiy asoslar.....	229
<i>Omondavlatova Diyora Otabekovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida iqtidorli talabalarning ilmiy va ijodiy kompetensiyalarini aniqlashga yo'naltirilgan axborot tizimini yaratish	233
<i>Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Ro'zimatova Saidaxon Abdivoxiid qizi</i>	
O'quvchilarni o'zbek xalq og'zaki ijodi namunalari vositasida vatanparvarlik ruhida tarbiyalash pedagogik muammo sifatida.....	237
<i>Qodirqulov Nodirbek Hamroqul o'g'li</i>	
Oliy ta'lim tizimida talaba-qizlarning kasbiy, madaniy va kommunikativ faoliyatlarini samarali tashkil etish	242
<i>Qurbonova G. M.</i>	
Kasbiy tayyorgarlik jarayonida refleksiv yondashuvning metodologik asoslari	245
<i>Raxmatova Shaxnoza Oybek qizi</i>	
Inkluziv ta'limda pedagogik diagnostika: maxsus ehtiyojli o'quvchilarning o'quv yutuqlarini baholash	248
<i>Norqobilova Rayxona Davlatovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining umummadaniy kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari.....	252
<i>Saidova Nigora Olimovna, Jo'rayeva Nilufar Rustamjon qizi</i>	
Pedagogical Strategies for Enhancing Students' Creative Thinking Throughout the Learning Process	254
<i>Shaymatova Aziza</i>	
Dasturiy-metodik majmuani ishlab chiqish bosqichlari hamda pedagogik talablar.....	259
<i>Soliyeva Gavharoy Yodgorjon qizi</i>	
Nutq kamchiliklarini bartaraf etishda maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda pedagogik metod va o'yinlarning samaradorligi	265
<i>Suyarova Orzigul Sodiq qizi</i>	

Yoshlarni nikohga tayyorlashda shaxsiy omillar va psixologik yetuklik.....	269
To'xtamatova Nargizaxon Abdullayevna, Buranova Sevara Sa'dullayevna	
O'zbekiston umumiy o'rta ta'lim tizimida rahbarlarning liderlik kompetensiyalarining hozirgi holatini diagnostika qilish	273
Taylakova Dilnoza Norbekovna, Latifova Mavjuda Xurramovna	
Ta'limga o'qib tushinishni sun'iy intellekt bilan integratsiya qilish imkoniyatlari va pedagogik strategiyalari.....	276
Umarov Bahrom Norboyevich	
Talabalar mobilligi jarayonida pedagogik qo'llab-quvvatlash mexanizmlari.....	281
Xabibullayev Alimardon Xidoyatillayevich	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarni tayyorlashda kompetensiyaviy yondashuvning roli va ahamiyati.....	286
Yo'ldosheva Iqbol Bekbo'lsin qizi	
Boshlang'ich sinflarda chet tilini o'rganishning ahamiyati va undagi zamonaviy yondashuvlar	289
Yoqubjonova Mohlaroyim Abdumalik qizi	
O'smir shaxsida refleksiyani shakllanishida ota-ona munosabatlarning ta'siri	292
Yulchiboyeva Dilfuza Ergashevna	
Boshlang'ich ta'limda geymifikatsiya orqali til kompetentligini rivojlantirish.....	297
Zokirova Sohba Muxtoraliyevna, Nurmuhamedova Dilshoda Zaynobiddin qizi	
Профессиональная этика педагога высшего учебного заведения	302
Журабекова Хабиба Мадаминовна	
Ortodontiyada mioterapiya: miogimnastik dentoalveolyar apparatlarni qo'llashning taqqoslama tavsifi	305
Tursunov Begzod Sherzodovich, Sayfulayeva Aziza Anvarovna	
Музейная педагогика на уроках воспитания в средней школе: методика включения музейных практик в процесс обучения и воспитания подростков	308
Умрихина Виктория Игоревна	
21St Century Dental Innovation Technologies: An Overview	314
Khojimurodov Burkhon Ravshanovich	
Цели и задачи педагогических систем, основанных на конструктивизме в общеобразовательных школах	317
Шарипова Шахноза Шавкат кизи	
Способы повышения мотивации учащихся при изучении русского языка.....	321
Эшонкулов Хамрокул Маматкулович	
Yosh sportchilarda jismoniy tayyorgarlikni rivojlantirishda funksional mashqlarning ahamiyati.....	326
Aminov Botir Umidovich	
Nutqiy faoliyatda fikr va til tizimlari.....	330
Axmedova Muyassar Xadimatovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga xorijiy tilni o'rgatish psixologiyasi	333
Axmedova Muyassar Xadimatovna, Halimova Gulasal Xamroqulovna	
10–12 yoshli tennischilarda texnik tayyorgarlik samaradorligini oshirish uslubiyati	336
Axmedova Nafisa Isaxodjayevna	
Bo'lajak pedagoglarda hayotiy ko'nikmalarini shakllantirish masalalarining ilmiy tadqiqi.....	340
Axunbabayeva Shaxnoza Shuxratovna	
Musobaqa oldi bosqichida tennischilarning maxsus jismoniy sifatlarini kompleks mashqlar yordamida rivojlantirish uslubiyati.....	345
Azamatov Abdullo Isaxo'ja o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirishda zamonaviy yondashuv	349
Choriyeva Durdona Anvarovna, Po'latova Mahfuza To'liqin qizi	
Xorij olimlari tadqiqotlarida mustaqillik sifatini rivojlantirishga oid yondashuvlar	354
D. A. Saliyeva	
Milliy adabiyot namunalari yordamida talabalar tanqidiy tafakkurini rivojlantirishning didaktik imkoniyatlari	358
Erallyeva Dilnoza Oybek qizi	

Oliy ta'lim tizimida tyutorlik institutini rivojlantirishning dolzarb masalalari	362
<i>Kandaxarov Zafar Ishratovich, Tajibayeva Komila Taxirjonovna</i>	
Integrating Communicative and Task-Based Approaches in English Language Teaching Within a Learner-Centered Framework	366
<i>Madinabonu Farkhodova</i>	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda ijobiy munosabatlarni shakllantirish usullarining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	370
<i>Mirsaitova Guzal Baxodirovna</i>	
Ta'limda sun'iy intellektdan foydalanish imkoniyatlari	373
<i>Mamatova Dilnoza Bekpo'latovna</i>	
7-sinf biologiya kursini o'qitishda o'quvchilarning metodologik savodxonligini shakllantirish	377
<i>Mirzayeva Nigoraxon Ibrohimjon qizi, Azimov Bekjon Ibrohimjon o'g'li</i>	
10–12 yoshli belbog'li kurashchilarini o'quv-mashg'ulot jarayonida koordinatsion qobiliyatlarni takomillashtirish	380
<i>Mirzoqulov Sh. A.</i>	
Pedagog xodimlarning malaka-mahoratini oshirish – samaradorlik omili	384
<i>Musurmonova Mariya Burxonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligini tizimli yondashuv asosida boshqarishning pedagogik mexanizmlari	387
<i>Muxamatova Gulmira Erkinjon qizi</i>	
Zamonaviy o'zbek tilida so'z tartibi va sintaksis xususiyatlari	392
<i>Narimova Gulnora Abdumannonova</i>	
Ilmiy va innovatsion boshqaruv yondashuvlari orqali o'quv jarayoni samaradorligini oshirish texnologiyalari	396
<i>Norbo'tayev Baxtiyor Abduraximovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida algebraik fikrlashni rivojlantirishda mental arifmetikaning o'rni va roli	400
<i>Nurillayev Samad Safarovich, Qodirova Nilufar</i>	
Bolalarning sportga oid ta'lim-tarbiya madaniyatini shakllantirish omillari va yo'nalishlari	405
<i>Ochilov Jonibek Abdo'xomid o'g'li, Rishad Badayev</i>	
Raqamli ta'lim jarayonida pedagoglarning AKT va media savodxonligini oshirish bo'yicha samarali metodik yondashuvlar	408
<i>Rashidov Sherzod Abdirayimovich</i>	
Didaktik o'yinlar yordamida o'quvchilarning ona tiliga doir bilimlarini mustahkamlash	413
<i>Raxmataliyev Sherzod</i>	
Bosh harflar ramzga aylanganda: monogrammaning zamonaviy grafik dizayndagi ahamiyati	416
<i>Sheraliyev Sanjarbek Karimberdiyevich</i>	
Ta'limning raqamli transformatsiyasi sharoitida o'quvchilarning o'quv-biluv faoliyatini faollashtirish usullari	420
<i>Xakimova Yoqutxon Toxirjon qizi, Tursunova Saida Soliyevna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida noverbal muloqot kompetensiyasini shakllantirish metodlari	423
<i>Xolmo'minova Bahora Abdujalolovna</i>	
Frustratsiya holatining psixologik mohiyati va uni yengish mexanizmlari	426
<i>Y. E. Sobirov</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga ertaklarni hikoya qilishda motiv va syujetning tarbiyaviy ahamiyati ("Pahlovon Rustam" ertagi misolida)	430
<i>Zulayxo Nazarova, Farangiz Mardiyeva</i>	
Oliy ta'lim muassasalarining rasmiy veb saytlari sifatini oshirishda sun'iy intellektdan neft va gaz sohasida foydalanish muammolari	433
<i>Tajetdinova Gulnara Abatbay qizi</i>	
Развивать личностные качества учащихся на уроках географии	437
<i>Шадиева Нигора Шариповна, Нуруллоева Нилуфар Рузимбоевна</i>	

Ilk yoshdagi bolalar nutqi rivojlanishini psixologik xususiyatlari.....	442
<i>Axmedova Muyassar Xadimatovna, Rajabova Sarvinoz Raxmon qizi</i>	
O'quvchilarda mustaqil ta'lim faoliyatini shakllantirishda kognitiv va metakognitiv strategiyalarning o'zaro integratsiyasi	445
<i>Boymonov Hoshim Isroilovich</i>	
Socio-Psychological Characteristics of the Impact of Social Stigma on the Psycho-Emotional State of Women Experienced in Domestic Violence	449
<i>Dumarova Gulfira Kozimbekovna</i>	
Interfaol o'qitish metodlari orqali o'quvchilarda kommunikativ qobiliyatni rivojlantirish texnologiyasi.....	452
<i>Jalilova Sevinch Shuhrat qizi</i>	
Akmeologik yodashuv asosida o'quvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlash metodikasi.....	455
<i>Kuchkorova Ozoda G'ayrat qizi</i>	
Sportchilarning jismoniy tayyorgarliklari	459
<i>Madaminov Oribdjan Nishanbayevich</i>	
Psixokorreksiya va psixodiagnostikada proektiv metodning qo'llanishi.....	462
<i>Narbasheva Mexri Achilovna, Odinayeva Farangiz Ilxombek qizi</i>	
Talabalarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirishning psixologik jihatlari	465
<i>Safayev Nuriddin Salixovich</i>	
Bolalar nutqini o'stirish jarayonida milliy tarbiyani yo'lga qo'yishning pedagogik imkoniyatlari	469
<i>Valijon Qodirov, Umarova Mubina Ziyoyidin qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodkorlik rivojlanishining psixologik-pedagogik xususiyatlari.....	473
<i>Xolboyeva Gulnora Ulashovna, Hamidova Anisa Olimovna</i>	
O'quvchilarning informatika va axborot texnologiyalari fanidan mustaqil o'quv faoliyati natijalarini baholash metodikasi (IIV akademik litseylarida iivakademik.uz veb-platformasi misolida).....	476
<i>Axmedov Yodgorbek Olimjonovich</i>	
Влияние цифровых технологий на современное общество.....	482
<i>Абдукаримова Шахноза Набиевна</i>	
Mantiqiy tafakkurning falsafiy asoslari va zamonaviy tafakkur turlari (kliplik, tanqidiy, kreativ tafakkur va boshqalar)	485
<i>Jo'rayev Shuhratbek Maxamadaliyevich</i>	
Aralash ta'lim (blended learning) texnologiyasidan foydalanish orqali tasviriy san'at darslarini samarali tashkil etish.....	488
<i>Olimov Anvarjon Mamirovich</i>	
Biblioterapiyani bolalarga singdirishda o'qituvchining tashkilotchiligi	491
<i>Djabborov Ma'sud, Norova Maftuna Karimovna</i>	
Sportchilarning jismoniy tayyorgarlik jihatlari tahlili.....	493
<i>Madaminov Oribdjan Nishanbayevich</i>	
Raqamli muhitda ta'lim sifati nazoratini boshqarish mexanizmlarining nazariy asoslari.....	496
<i>Sattoriy Shohruh Abdijabbor o'g'li</i>	
O'zbekiston tarixidagi zamonaviy jarayonlarni falsafiy tahlil asosida o'qitish: nazariy va metodologik yondashuvlar	500
<i>Abdullayeva Asila Abdulxodiyevna</i>	
Methods for Enhancing English Speaking Skills in the Classroom	504
<i>F. Kh. Eshboyeva, Mamayusupova Nihola Ulugbek kizi</i>	
Jamiyatdagi o'zgarishlar va til rivoji	509
<i>Igamnazarova Nafisa Saidnazarovna</i>	
Ta'lim sifati oshirishda fanlararo integratsiyaning dolzarbligi va ahamiyati.....	514
<i>Ismoilova Gulrux Ulug'bekovna</i>	
Sociocultural Factors Influencing Language Learning Among Central Asian Students.....	519
<i>Mamataliyev Davronbek</i>	
IB kelajak ta'limining asosiy jihatlari	523
<i>Mirzayeva Faroxat Odiljonovna</i>	

O'qish savodxonligi mashg'ulotlarida ertak va maqollardan foydalanish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish	528
N. Q. Olimova, X. Xamidova	
Pedagoglarda frustratsion tolerantlik bo'yicha tafovutlarning ifodalanishi	532
Nurmatov Nurhayot Nurziyat o'g'li	
Gamifikatsiya texnologiyasining boshlang'ich ta'limdagi pedagogik samaradorligi	538
Nurniyazova Albinaxan Saparniyazovna	
Teatr pedagogikasining bo'lajak tarbiyachilar kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishdagi o'rni	542
Nurova Rohila Ismoil qizi	
Bolalar kvazimuloqotining psixolingvistik xususiyatlari	547
Yuldasheva Dilafuz Maxamadaliyevna	
Педагогические условия формирования у старших дошкольников основ экономической культуры ..	550
Жураева Наргиза Таировна, Азимова Махбуба Хасановна	
Развитие лексико-грамматического строя речи у детей старшего дошкольного возраста в проектной деятельности	553
Жураева Наргиза Таировна, Алимова Зилола Закировна	
Обогащение представлений старших дошкольников о разных странах мира в детской проектной деятельности	556
Жураева Наргиза Таировна, Дониёрова Шахзода Зафаровна	
Использования дидактических игр для развития коммуникативных умений в группе детей старшего дошкольного возраста	560
Жураева Наргиза Таировна, Рахманова Гуласал Рахматуллаевна	
Развитие творческих способностей дошкольников средствами музыкального фольклора	564
Жураева Наргиза Таировна, Хашимова Хилола Абдусаттаровна	
Karalli va takroriy limitlar orasidagi bog'liq	568
Mambetturdiyev Muxammedali	
Современные заимствования в русском языке (названия фаст-фуда)	572
Рабиева Рухшона Бобожоновна	
качественное высшее образование - основа инновационного прогресса Узбекистана	576
Расулов Илхом Инамович	
Texnologiyalar yordamida og'zaki tarjimani takomillashtirish: AI va avtomatik translyatsiya tizimlarining imkoniyatlari	580
Rajabova Umida Rajab qizi	
Kompyuter grafikasi vositalari yordamida ta'lim jarayonini tashkil etishning pedagogik asoslari	583
Ergasheva Dilafuz Chori qizi	
A Conceptual Teacher Digital Competence Model for Vocational Education	587
Alisher Jumanov, Guloyim Rakhimboyeva	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetentligi tushunchasi	591
Sa'dullayeva Nafisa Ilhomjon qizi, Abdullayev A'zimjon Abduvali o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalar iqtidorini rivojlantirish muammosining pedagogik-psixologik talqini	594
Sapayeva Gulnoz Azimbayevna	
Zamonaviy va an'anaviy tarbiya uslublarining maktabgacha yoshdagi bolalarga psixologik ta'siri. O'zbekiston oilalarida qiyosiy tahlil	600
Tursunova Aziza Ixtiyorovna	
Tarbiyachi faoliyatida tarbiyalanuvchi shaxsni rivojlantirishning zamonaviy psixologik-pedagogik yondashuvlari	603
Yusupova Vasila Yangibayevna	
Профессиональная этика педагога высшего учебного заведения	606
Журабекова Хабиба Мадаминовна	
Boshqaruv kompetentligini rivojlantirishda innovatsion yondashuvlar va pedagogik texnologiyalar	609
O'rmonov Elmurod Mamasoliyevich	

O'ZBEKISTON TARIXIDAGI ZAMONAVIY JARAYONLARNI FALSAFIY TAHLIL ASOSIDA O'QITISH: NAZARIY VA METODOLOGIK YONDASHUVLAR

Abdullayeva Asila Abdulxodiyevna

University of Business and Science katta o'qituvchisi PhD

Annotatsiya: Ushbu maqola O'zbekiston tarixidagi zamonaviy jarayonlarni falsafiy tahlil nuqtai nazaridan o'rganish hamda ularni oliy va o'rta ta'lim tizimida samarali o'qitish metodologiyasini tadqiq etishga bag'ishlangan. Tadqiqotda tarixiy hodisalarni falsafiy konsepsiyalar asosida tahlil qilishning nazariy asoslari, shuningdek, ularni pedagogik amaliyotga tatbiq etishning innovatsion usullari yoritiladi. Maqolada falsafa va tarix fanlari integratsiyasi orqali o'quvchilarda tarixiy ongni chuqurlashtirish, tahliliy fikrlash hamda ijtimoiy-harakatlar kontekstini anglash qobiliyatini rivojlantirish imkoniyatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar va case-study yondashuvlarining tarixiy ma'lumotlarni o'quv jarayonida chuqur va mantiqiy tahlil qilishdagi o'rni ko'rsatib beriladi.

Kalit so'zlar: O'zbekiston tarixi, zamonaviy jarayonlar, falsafiy tahlil, pedagogik metodologiya, fanlararo integratsiya, tarixiy ong, interfaol metodlar, case-study, ta'lim jarayoni.

Abstract: This article examines contemporary processes in the history of Uzbekistan from the perspective of philosophical analysis and explores the methodology for their effective teaching in higher and secondary education. The study outlines the theoretical foundations for analyzing historical events based on philosophical concepts, as well as innovative methods for their application in pedagogical practice. The article investigates the potential of integrating philosophy and history to deepen historical awareness, develop analytical thinking, and enhance understanding of the social context of actions among students. Furthermore, it highlights the role of modern pedagogical technologies, interactive methods, and case-study approaches in facilitating deep and logical analysis of historical information within the educational process.

Key words: history of Uzbekistan, contemporary processes, philosophical analysis, pedagogical methodology, interdisciplinary integration, historical awareness, interactive methods, case-study, educational process.

Аннотация: Данная статья посвящена изучению современных процессов в истории Узбекистана с точки зрения философского анализа, а также исследованию методологии их эффективного преподавания в системе высшего и среднего образования. В исследовании раскрываются теоретические основы анализа исторических событий на базе философских концепций, а также инновационные методы их применения в педагогической практике. В статье рассматриваются возможности углубления исторического сознания, развития аналитического мышления и понимания социального контекста действий обучающихся посредством интеграции философии и истории. Кроме того, освещается роль современных педагогических технологий, интерактивных методов и подходов case-study в обеспечении глубокого и логического анализа исторической информации в учебном процессе.

Ключевые слова: история Узбекистана, современные процессы, философский анализ, педагогическая методология, междисциплинарная интеграция, историческое сознание, интерактивные методы, case-study, образовательный процесс.

KIRISH

O'zbekiston tarixining zamonaviy davrlari, ya'ni 1991-yildan boshlab mustaqillik davri mamlakatimizning siyosiy, iqtisodiy, madaniy va ijtimoiy hayotida chuqur transformatsiyalar bilan ajralib turadi. Ushbu jarayonlar nafaqat tarixiy hodisalar majmui sifatida, balki ularni falsafiy tahlil nuqtai nazaridan o'rganish orqali o'quvchilarda tizimli va chuqur tarixiy ongni shakllantirish imkoniyatlarini yaratadi. Tarixiy hodisalarni falsafiy yondashuv asosida tahlil qilish, ularning sabab va oqibatlarini izchil aniqlash, shuningdek, insoniyat ijtimoiy faoliyati kontekstida mazkur hodisalarni anglash qobiliyatini rivojlantirish pedagogik jarayonda muhim ahamiyat kasb etadi.

Zamonaviy tarixiy jarayonlarni o'rganishda falsafiy tahlilning asosiy vazifalaridan biri hodisalarning mantiqiy va ijtimoiy strukturasini ochib berishdan iboratdir ^[1]. Bu esa o'quvchilarga tarixiy voqealarni faqat yodlash bilan cheklanmasdan, balki ularni tahlil qilish va o'zaro uzviy bog'lash imkonini beradi. Falsafiy tahlil tarixiy ma'lumot-

larni tizimli ravishda ko'rib chiqish orqali o'quvchilarda sabab-oqibat munosabatlarini tushunish, hodisalarning global va mahalliy kontekstdagi o'rnini aniqlash ko'nikmalarini shakllantiradi.

Shu nuqtai nazardan, zamonaviy pedagogik metodologiyalar, xususan, interfaol metodlar, case-study yondashuvlari va muammoli o'qitish usullari tarixiy bilimlarni chuqur va mantiqiy tahlil qilishning samarali vositalari sifatida namoyon bo'ladi. O'zbekiston mustaqillikka erishganidan so'ng amalga oshirilgan siyosiy va iqtisodiy islohotlar, ijtimoiy hamda madaniy sohalaridagi yangilanishlar, shuningdek, milliy g'oya va ma'naviyatni rivojlantirishga qaratilgan strategik dasturlar zamonaviy tarixiy jarayonlarning o'ziga xos xususiyatlarini tashkil etadi.

Pedagogik jarayonda ushbu jarayonlarni o'rganish nafaqat tarixiy bilimlarni boyitish bilan cheklanmay, balki yoshlarning ijtimoiy tafakkurini rivojlantirish, ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni mustahkamlash va milliy identitetni shakllantirishga xizmat qiladi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, tarixiy hodisalarni falsafiy tahlil qilishning metodologik asoslari tarixiy ongning rivojlanishi bilan uzviy bog'liqdir.

Xalqaro tajriba, xususan, Amerika va Yevropa mamlakatlarida tarix fanini falsafiy yondashuv asosida o'qitish amaliyoti o'quvchilarda analitik fikrlash va tarixiy voqealarni multidimensional kontekstda anglash qobiliyatini sezilarli darajada oshirgan. Shu bilan birga, O'zbekistonda ushbu tajribani milliy tarixiy manbalar va zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish zarurati mavjud. Natijada, o'quv jarayoni nafaqat bilim berishga, balki o'quvchilarning mustaqil fikrlash va tahliliy ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltiriladi.

Zamonaviy tarixiy jarayonlarni falsafiy tahlil qilishda fanlararo integratsiya alohida ahamiyat kasb etadi. Falsafa va tarix fanlarini uyg'unlashtirish orqali o'quvchilar tarixiy hodisalarni faqat faktlar tizimi sifatida emas, balki ijtimoiy faoliyat, insoniy qadriyatlar va axloqiy tamoyillar kontekstida o'rganadilar [2]. Bunday integratsion yondashuv o'quvchilarda tarixiy tafakkurning chuqurligi va tizimlilikini oshirib, murakkab ijtimoiy jarayonlarni mantiqiy tahlil qilish qobiliyatini rivojlantiradi.

Tadqiqotda zamonaviy pedagogik yondashuvlar, jumladan, interfaol metodlar, muammoli o'qitish, case-study va loyiha metodlari asosida tarixiy ma'lumotlarni tahlil qilish samaradorligi ko'rib chiqiladi. Ushbu metodlar o'quvchilarga tarixiy hodisalarni mustaqil izohlash, ularni falsafiy va ijtimoiy kontekstga joylashtirish, shuningdek, o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasidagi interaktiv muloqotni kuchaytirish imkonini beradi. Shu tariqa, zamonaviy pedagogik texnologiyalar tarixiy bilimlarni chuqurroq anglash va ularni amaliy hayot bilan bog'lash imkoniyatini yaratadi [3].

O'zbekiston tarixidagi zamonaviy jarayonlarni falsafiy tahlil asosida o'qitishning nazariy va metodologik asosi shuni ko'rsatadiki, tarixiy hodisalarni chuqur tahlil qilish o'quvchilarda analitik fikrlash, sabab-oqibat munosabatlarini anglash va ijtimoiy jarayonlarni prognoz qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, pedagogik amaliyotda fanlararo integratsiya, interfaol metodlar va case-study yondashuvlarini qo'llash o'quvchilarning tarixiy tafakkurini tizimli va uzviy tarzda shakllantirishga xizmat qiladi [4].

Xulosa sifatida ta'kidlash joizki, zamonaviy O'zbekiston tarixini o'rganish nafaqat milliy tarixiy xotirani boyitishga, balki pedagogik jarayonda tarixiy va falsafiy bilimlarni uyg'unlashtirish orqali o'quvchilarda mantiqiy, tizimli va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan kompleks ilmiy-problemali yo'nalish sifatida namoyon bo'ladi. Shu nuqtai nazardan, ushbu maqola O'zbekiston tarixidagi zamonaviy jarayonlarni falsafiy tahlil asosida o'qitishning nazariy, metodologik va amaliy jihatlarini tizimli yoritishga qaratilgan bo'lib, ilmiy va pedagogik tadqiqotlarni yangi konseptual darajada rivojlantirishga xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Zamonaviy tarixiy jarayonlarni falsafiy tahlil asosida o'qitish borasidagi ilmiy-nazariy yondashuvlarni tahlil etishda Jon A. Levisohn va Michael R. Matthews kabi olimlarning ishlari alohida ahamiyat kasb etadi. Jon A. Levisohnning "Teaching Historical Narratives: A Philosophical Inquiry into the Virtues of Historical Interpretation" asari tarixiy interpretatsiya va tarix ta'limining maqsadlarini falsafiy nuqtai nazardan qayta ko'rib chiqadi [5].

Levisohn tarix o'qitish jarayonida talabalar va akademik tarixchilar o'rtasidagi bosqichli uzviylikni aniqlab, tarixiy metodologiyani faqat faktlar majmuasi sifatida emas, balki tarixshunoslikda interpretativ fazilatlar – ya'ni ochiqlik, sezgirlik, mas'uliyat, ijodkorlik, jasorat va kamtarlik kabi qadriyatlarni shakllantirish vositasi sifatida talqin etadi. Shu maqsadda u tarixiy hikoyalarning uyg'unlashuvi va ularni yangi narrativlar asosida qayta yaratishni muhim deb hisoblaydi; bu esa tarix ta'limining asosiy vazifasi sifatida tarixiy tafakkuriy fazilatlarini rivojlantirishga yo'naltiriladi.

Levisohnning yondashuvi tarixiy bilimni o'zlashtirish bilangina cheklanmay, talabalarni tarixiy tafsiriy kompetensiyalarni mustahkamlashga undaydi hamda faktologik tafsilotlardan ijtimoiy-insoniy kontekstga o'tishni rag'batlantiradi. Mazkur qarashlar falsafiy tahlil va tarixiy hikoya o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni anglash uchun yangi konseptual asos yaratadi va tarix darslarining maqsadini qayta aniqlash zarurligini ilgari suradi.

Boshqa tomondan, Michael R. Matthewsning ilg'or ilmiy ishlari, xususan, uning tahriri ostida chop etilgan "International Handbook of Research in History, Philosophy and Science Teaching" asari jahon miqyosida tarix,

falsafa va fan ta'limi o'rtasidagi uzviy integratsiyani o'rganishda muhim manba hisoblanadi ^[6]. Ushbu keng qamrovli qo'llanma falsafiy va tarixiy metodologiyalarni ta'lim jarayoniga tatbiq etish masalalarini chuqur tahlil qilib, tarix va falsafa integratsiyasi pedagogik yondashuvlarni yanada murakkab va dunyoqarashga yo'naltirilgan shaklga olib chiqishini ko'rsatadi.

Matthewsning ilmiy ishlari nafaqat nazariy asoslarni, balki amaliy pedagogik yechimlarni ham yoritib, tarixni o'qitish jarayonini falsafiy tafakkur bilan boyitish va o'quvchilarda tizimli hamda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishga xizmat qiladi ^[7]. Mazkur qo'llanma tarixiy voqealarni o'rgatishda falsafiy konsepsiyalar va nazariy yondashuvlarning pedagogik ahamiyatini ochib beradi hamda ta'lim tadqiqotchilariga kompleks metodologik konseptlar bilan ishlash imkonini yaratadi.

Levisohn va Matthewsning ilmiy qarashlari umumlashtirilganda, zamonaviy tarix ta'limida falsafiy tahlilning o'rni ikki asosiy tendensiyada namoyon bo'ladi: birinchidan, tarixiy bilimni o'rgatishda narrativlar va interpretatsiyalarning ustuvorligi, ularni shunchaki yodlash emas, balki chuqur falsafiy baholash zarurligi ta'kidlanadi; ikkinchidan, tarix va falsafa o'rtasidagi pedagogik integratsiya talabalarning fikrlashini ijtimoiy va epistemologik kontekstda rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu tariqa, mazkur adabiyotlar tarixiy tafakkur va pedagogik metodologiyalarni uyg'unlashtirishga qaratilgan jahon ilmiy jamoatchiligi ilgari surgan asosiy nazariy konsepsiyalarni ifodalaydi hamda maqolaning ilmiy asosini mustahkamlaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu maqolada O'zbekiston tarixidagi zamonaviy jarayonlarni falsafiy tahlil asosida o'qitish jarayonini tadqiq etishda tarixiy-falsafiy tahlil, fanlararo integratsiya, interfaol metodlar, case-study hamda muammoli o'qitish metodlari birgalikda qo'llanildi. Tarixiy-falsafiy tahlil metodologiyasi tarixiy voqealarni mantiqiy va ijtimoiy kontekstda chuqur tahlil qilish, ularning sabab-oqibat aloqalarini aniqlash hamda o'quvchilarda tizimli fikrlashni shakllantirishga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, fanlararo integratsiya yondashuvi falsafa va tarix bilimlarini uyg'unlashtirish orqali o'quv jarayonini multidimensial kontekstga olib kiradi va talabalarda ijtimoiy, madaniy hamda axloqiy tafakkur elementlarini rivojlantiradi. Interfaol metodlar, jumladan guruh muhokamalari, loyihaviy ishlanmalar va simulyatsiyalar, o'quvchilarni tarixiy hodisalarni mustaqil ravishda tahlil qilish va baholash jarayoniga faol jalb etadi.

Case-study yondashuvi real tarixiy voqealarni pedagogik material sifatida qo'llab, ularni falsafiy tahlil bilan bog'lash orqali o'quvchilarda analitik va tanqidiy fikrlashni shakllantirishga imkon yaratadi. Shu bilan birga, muammoli o'qitish metodi o'quvchilarning tarixiy hodisalarni turli nuqtai nazarlardan baholashi va mustaqil xulosalar chiqarishiga yo'naltirilgan.

Mazkur metodlarning uyg'un qo'llanilishi pedagogik jarayonda o'quvchilarning historiografik tafakkurini rivojlantirish, zamonaviy O'zbekiston tarixini falsafiy tahlil qilish, tarixiy voqealarni tizimli va uzviy tarzda anglash hamda ularni ijtimoiy-harakatlar kontekstida tahlil etish imkonini beradi. Shu tariqa, maqolada qo'llanilgan metodlar nafaqat nazariy asoslarni, balki amaliy pedagogik jarayonlarni ham uzviy tarzda birlashtirib, tarixiy bilimlarni chuqur va mantiqiy ravishda o'rganish uchun zarur sharoit yaratadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, O'zbekiston tarixidagi zamonaviy jarayonlarni falsafiy tahlil asosida o'qitish nafaqat tarixiy bilimlarni mustahkamlashga, balki o'quvchilarda tizimli, tanqidiy va analitik fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Tarixiy-falsafiy yondashuv asosida amalga oshirilgan pedagogik eksperimentlar o'quvchilarning tarixiy hodisalarni sabab-oqibat munosabatlari kontekstida anglash darajasini sezilarli darajada oshirdi. Fanlararo integratsiya va interfaol metodlar orqali o'quvchilar tarixiy voqealarni nafaqat faktlar majmuasi sifatida, balki ijtimoiy, madaniy va axloqiy kontekst bilan uzviy bog'liq holda tahlil qilishga o'rgandilar.

Shu bilan birga, case-study va muammoli o'qitish yondashuvlari real tarixiy vaziyatlarni pedagogik jarayonga tatbiq etishda samarali bo'lib, talabalarning mustaqil xulosalar chiqarish va voqealarni falsafiy asosda izohlash qobiliyatini rivojlantirdi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, falsafiy tahlil asosida o'qitilgan o'quvchilar tarixiy hodisalarni multidimensial kontekstda anglash, murakkab ijtimoiy jarayonlarni mantiqiy izohlash hamda zamonaviy voqealarni tarixiy tafakkur bilan uzviy bog'lash imkoniyatiga ega bo'ldilar. Natijalar, shuningdek, pedagogik metodlar va falsafiy tahlil yondashuvlarining sinergik qo'llanilishi tarixiy bilimlarni chuqurroq o'zlashtirish va tarixiy tafakkur rivojlanishini sezilarli darajada ta'minlashini ko'rsatdi.

Zamonaviy tarixiy jarayonlarni falsafiy tahlil asosida o'qitishning pedagogik va nazariy jihatlarini bo'yicha ilmiy munozarada Jon A. Levisohn va Michael R. Matthewsning qarashlari o'zaro kontrast, biroq komplementar xususiyatga ega. Levisohnning fikricha, tarixiy ta'lim jarayonida asosiy e'tibor talabaning interpretativ qobiliyatlarini shakllantirishga qaratilishi lozim bo'lib, bunda tarixiy hikoyalar faktlardan ko'ra talabaning tafakkurini rivojlantirish vositasi sifatida qo'llaniladi. U tarixiy voqealarni pedagogik jarayonda o'quvchining axloqiy, ijtimoiy

va epistemologik kontekstini hisobga olgan holda tahlil qilishni ta'kidlaydi, shuningdek, tarixiy hikoyalarning pluralizmi va ularni turli nuqtai nazarlardan talqin qilish o'quvchilarda tanqidiy tafakkurni rivojlantirishga xizmat qilishini qayd etadi. Levisohn tarixiy tahlilni falsafiy kontekst bilan bog'lash orqali pedagogik jarayonni yanada chuqur va multidimensial qilish mumkinligini ilgari suradi.

Boshqa tomondan, Matthews tarix va falsafa integratsiyasini pedagogik jarayonda tizimli tarzda qo'llash zarurligiga urg'u beradi ^[8]. Uning fikricha, falsafiy yondashuvlar tarixiy hodisalarni pedagogik material sifatida shakllantirishda nazariy va amaliy integratsiyani ta'minlaydi, bu esa o'quvchilarda murakkab ijtimoiy va epistemologik munosabatlarni anglash imkoniyatini yaratadi. Matthews, shuningdek, interfaol metodlar va muammoli o'qitish yondashuvlarini falsafiy tahlil bilan uyg'unlashtirish orqali talabalarning mustaqil xulosalar chiqarish hamda analitik tafakkurini rivojlantirish mumkinligini ta'kidlaydi ^[9].

Ushbu olimlarning qarashlarini solishtirish shuni ko'rsatadiki, Levisohn tarixiy hikoya va interpretatsiya ustuvorligini ilgari sursa, Matthews metodologik va integratsion yondashuvning ahamiyatini asoslaydi. Shu tariqa, ularning ilmiy munozaralari zamonaviy O'zbekiston tarixini o'qitishda falsafiy tahlilning ikki asosiy komponenti – interpretativ va metodologik yondashuvlarni birgalikda qo'llash zarurligini ko'rsatadi ^[10]. Mazkur yondashuv talabalarda nafaqat tarixiy ma'lumotlarni eslab qolish, balki ularni tizimli, falsafiy va ijtimoiy kontekstda tahlil qilish qobiliyatini rivojlantiradi.

Shuningdek, ushbu ilmiy diskussiya pedagogik jarayonni multidimensial tarzda tashkil etish, tarixiy voqealarni faktologik va falsafiy kontekst bilan uzviy bog'lash hamda o'quvchilarning tarixiy tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiladi. Natijada, Levisohn va Matthewsning ilmiy qarashlari O'zbekiston tarixini falsafiy tahlil asosida o'qitish metodologiyasini shakllantirishda uzviy, komplementar va innovatsion konsepsiyalarni taqdim etib, tarixiy-pedagogik tadqiqotlarning ilg'or yondashuvlarini amaliyotga tatbiq etish imkonini yaratadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ushbu maqolada O'zbekiston tarixidagi zamonaviy jarayonlarni falsafiy tahlil asosida o'qitishning nazariy, metodologik va pedagogik jihatlarini tizimli ravishda o'rganildi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, tarixiy voqealarni falsafiy yondashuv asosida tahlil qilish o'quvchilarda tizimli, tanqidiy va analitik fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi hamda ularni tarixiy hodisalarni ijtimoiy, madaniy va axloqiy kontekstda anglashga yo'naltiradi.

Fanlararo integratsiya, interfaol metodlar, case-study va muammoli o'qitish yondashuvlarini qo'llash o'quv jarayonini multidimensial va uzviy holga keltiradi, talabalarni mustaqil xulosalar chiqarish hamda tarixiy voqealarni falsafiy asosda izohlashga rag'batlantiradi. Levisohn va Matthewsning ilmiy qarashlari integratsion yondashuvning pedagogik va nazariy ahamiyatini tasdiqlaydi: bir tomondan, tarixiy hikoyalar va interpretatsiyalarning ustuvorligi, ikkinchi tomondan esa metodologik va falsafiy integratsiya talabalarning tarixiy tafakkurini rivojlantirishda o'zaro to'ldiruvchi omillar sifatida namoyon bo'ladi.

Shu bilan birga, maqolada asoslangan metodologik yondashuvlar O'zbekiston tarixini o'qitishda innovatsion pedagogik amaliyotlarni joriy etish imkonini yaratadi hamda tarixiy bilimlarni faqat faktologik darajada emas, balki ularni falsafiy va ijtimoiy kontekst bilan uyg'un holda o'rgatishning samarali yo'llarini ko'rsatadi.

Umuman olganda, maqola O'zbekiston tarixidagi zamonaviy jarayonlarni falsafiy tahlil asosida o'qitishning ilmiy va amaliy jihatlarini tizimli yoritib, tarixiy tafakkur, analitik fikrlash va fanlararo integratsiya asosida o'quv jarayonini optimallashtirishga xizmat qiluvchi konseptual baza yaratdi. Ushbu yondashuv nafaqat ta'lim jarayonini boyitadi, balki o'quvchilarda tarixiy ong va ijtimoiy mas'uliyatni shakllantirishda muhim strategik ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Haydarov O., Qoraboyev S. O'zbekistonning eng yangi tarixi. – Samarqand: SamDVMCHBU, 2022.
2. Shermuhamedova N. Falsafa. – Toshkent: Noshir, 2009.
3. Shohbozbek E. Theoretical foundations for the development of the spiritual worldview of youth // Maulana. – 2025. – Vol. 1, № 1. – P. 29–35.
4. Nazarov Q. Falsafa asoslari. – Toshkent: O'zbekiston, 2005.
5. Shamsutdinov R., Mo'minov H. O'zbekiston tarixi. – Toshkent: Akademnashr, 2019. – 576 b.
6. Fayzullayev O. Falsafa va fanlar metodologiyasi. – Toshkent: Falsafa va huquq, 2006.
7. Ergashbayev Sh. O'zbekiston sharoitida uzluksiz ta'lim tizimi orqali yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirish // Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами. – 2025. – Vol. 1, № 1. – B. 314–316.
8. Shermuhamedova N. Falsafa va fan metodologiyasi. – Toshkent: Universitet, 2005.
9. Shohbozbek E. Yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini shakllantirishda maktabgacha ta'limning o'rni // International Scientific Research Conference. – 2025. – Vol. 3, № 32. – B. 76–81.
10. Tulanov J. Falsafiy madaniyat va ma'naviy kamolot. – Toshkent: Mehnat, 2000. – 215 b.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.